

concerto
BUDAPEST

© Esther Haase

ROMANTIKUS EST
KHATIA BUNIATISHVILIVEL

2018. ÁPRILIS 7. / 9. 19.30

ZENEAKADÉMIA
NAGYTEREM

MOZART

Varázsfuvola – nyitány, K. 620

CSAJKOVSZKIJ

I. (b-moll) zongoraverseny, op. 23

1. *Allegro non troppo e molto maestoso*2. *Andantino semplice*3. *Allegro con fuoco*

– szünet –

CSAJKOVSZKIJ

Rómeó és Júlia – nyitányfantázia

CSAJKOVSZKIJ

Francesca da Rimini –

szimfonikus fantázia Dante nyomán, op. 32

Közreműködik: **Khatia Buniatishvili** – zongora**Concerto Budapest**Vezényel: **Keller András**

KHATIA BUNIATISHVILI

Keller András meghívására 2010 decemberében debütált Budapesten, és Khatia Buniatishvili azóta a Concerto Budapest visszajáró vendége - és egyúttal a fővárosi közönség egyik nagy kedvence. A grúz zongoraművész 1987-ben, a Fekete-tenger partján fekvő Batumi városában született, és legelső koncertjét alig hatéves korában adta. A 2000-es évek első évtizedében versenysikerek sorát aratta, de ami ennél is fontosabb, megismertette magát és kivételes tehetségét a legjelentősebb koncerthelyszínek közönségével és a világ komolyzenei életének meghatározó szereplőivel. Például Martha Argerich-csel, aki ekképp dicsérte a több kritikus által „új Argerich” gyanánt emlegetett fiatal pályatársát: *„Khatia kivételes tehetségű fiatal zongorista. Lenyűgöznek rendkívüli manuális képességei, természetes muzikalitása, a képzelőereje és a ragyogó virtuozitása.”* Diszkográfiájának legfontosabb darabjai közé tartozik nagyszerű Liszt- és Chopin-lemeze, valamint a legutóbbi, 2017-es Rachmaninov-albuma, amelyen a Paavo Järvi által vezényelt Cseh Filharmonikus Zenekar kíséretében a zeneszerző 2. és 3. zongoraversenyét játssza a 2016-ban az ECHO Klassik Awardot elnyerő muzikus.

KELLER ANDRÁS és a CONCERTO BUDAPEST

A Concerto Budapest Magyarország egyik vezető nagyzenekara, történelmi múlttal és a fiatal zenészek dinamizmusával. Nagyívű műsorszerkesztésével elkötelezetten képviseli a progresszív és sokszínű, egyedülálló repertoárt, mely a közkedvelt mesterművektől a legújabb, XXI. századi kortárs darabokig terjed. Vendégei olyan világhírű művészek, mint Gidon Kremer, Gennagyij Rozsgyesztvenszkij, Jevgenyij Koroljov, Boris Berezovsky, Isabelle Faust vagy Sir James Galway. Művészeti igazgatója 2007 óta a Liszt- és Bartók-Pásztory-díjas, érdemes művész, Keller András, a Keller Quartet alapítója. A világszerte elismert hegedűművész, karmester 2016-tól a prominens, londoni Guildhall School of Music and Drama hegedűprofesszora.

Wolfgang Amadeus MOZART Varázsfuvola – nyitány

A romantikus estét egy romantika előtti, népszerű és egyúttal roppant enigmatikus nyitány vezeti be. Mozart *Varázsfuvolájának* nyitányát majdnem akkora értelmezési viták övezik, mint magát az operát: a történetmesélő-cselekményesítő értelmezéstől a filozófia zenei szimbólumaként való azonosításig. A teljes opera hatalmas, színpadon túli dimenziójának megteremtőjeként is elemzett nyitány félreismerhetetlen mottóval indul: a fortissimóban megzendülő három akkord egyszerre irányítja figyelmünket a (szabadkőműves) számmissztikában oly meghatározó jelentőségű számra, s előlegezi a *Varázsfuvola* egészének alaphangnemét, az Esz-dúrét, amely a korabeli zeneelmélet szerint nemcsak ünnepélyes és méltóságteljes, de a szerelem és az áhítat hangneme is.

Pjotr Iljics CSAJKOVSZKIJ I. (b-moll) zongoraverseny

„*Ki kell irtani belőle a banalitásokat, és játszhatóvá kell tenni néhány lejátszhatatlan részt*” – Nyikolaj Rubinstein, a kor neves zongoristája és egyúttal Csajkovszkij bizalmas barátja e szavak kíséretében adta vissza a zeneszerzőnek a *b-moll zongoraverseny* partitúráját, amely pedig eredetileg épp neki volt ajánlva. A leforrázott Csajkovszkij ekkor törölte a dedikációt, és új név került a Rubinsteiné helyébe: Hans von Bülow ugyanis, bár szintén roppant nehéznek érezte a versenymű magánszólamát, mégis vállalkozott az eljátszására. Amerikai turnéján ő mutatta be a *b-moll zongoraversenyt*: 1875. október 25-én, Bostonban, a jeles helyi zenei mindenes, Benjamin Johnson Lang karmesteri közreműködése mellett. Csajkovszkij utóbb aztán mégis eszközölt néhány változtatást e művén, a világszerte ma is leggyakrabban játszott forma pedig az 1880-as évek végéről való: a Liszt-tanítvány zongorista, Alexander Siloti változata, melyet a muzsikusként sokáig elfogadott, ma már erősen vitatott – állítása szerint a komponista engedélyével alakított ki. A zongoraverseny rögtön a kezdet kezdetén kijátssza a legerősebb aduját,

hiszen itt hangzik fel a mű mindenki által jól ismert motívuma. A sors fintora, hogy Rubinstein ellenérzéseit vélhetőleg épp ez a szakasz váltotta ki: a zongora belépése ugyanis b-mollról rögtön Desz-dúrba változtatja a hangnemet, és ez a hihetetlenül hatásos ötlet alighanem sok lehetett a konzervatív beállítottságú muzsikusbárát számára. A hosszú első tétel többé azután nyíltan már nem hozza elének az oly népszerű motívumot. A főrészében románcot idéző lassú tételt kirobbanó lendületű, valóban tüzes és táncos harmadik tétel követi, melynek főtémája az elemzők szerint ukrán népi eredetű melódia.

Pjotr Iljics CSAJKOVSZKIJ Rómeó és Júlia – nyitányfantázia

Az orosz „Ötök” vezéralakja, Balakirev ösztökélésére született – és neki is dedikált – mű szintén átesett több jelentős átdolgozáson, mire tíz év elteltével, 1880-ban elnyerte végleges formáját. Dramaturgiailag a leglényegesebb változtatás az volt, hogy az eredeti tragikus végkicsengést Csajkovszkij egy légiesebb, reménytelibb tételre cserélte. A bő évtizedes „javítgatást” végül igazolta az idő, hiszen a komponista egyik legnépszerűbb szerzeménye született meg – beteljesítve a szerzői szándékot. Csajkovszkij korábbi kompozíciói ugyanis többnyire kedvezőtlen fogadtatásra találtak, ezt kívánta megtörni a közönségbarát hangvétel, melyet szintén Balakirev tanácsolt.

A nyitányfantázia mint műfajmegjelölés egyszerre találó és megtévesztő. Pontos, hiszen jelzi, hogy egyfajta hangulati sűrítményről van szó, amely lineáris történetmesélés helyett a cselekmény legkarakteresebb pillanatait festi meg csupán: a két mantuai család közötti véres konfliktustól a megrészegült szerelem hangjaiig. Ugyanakkor megtévesztő is, mert egyszerű zenei prológos helyett sokkal inkább szimfonikus költeményről beszélhetünk. Csajkovszkij ekkoriban a lelke legmélyéből rezonált az elátkozott szerelem témájára; miután plátói szerelme, egyik tanítványának unokaöccse (Eduard Zak) nem sokkal korábban öngyilkos lett. Ez a súlyos és titkolt érzelmi töltet hatja át Csajkovszkij zeneszerzői nagyságának egyik legelső népszerű bizonyosságát.

Pjotr Iljics CSAJKOVSZKIJ *Francesca da Rimini*

A tiltott és akadályoztatott szerelem dominálja a kevésbé populáris, de a Csajkovszkij-zene képteremtő, ábrázoló erejét oly érzékletesen bizonyító szimfonikus költemény, a *Francesca da Rimini* témáját is. A középkori nemesasszony, aki a sógorával esett szerelembe, hogy utóbb – in flagranti érve – mindketten áldozataivá váljanak a férj gyilkos bosszújának, Dante révén lett tartósan ismertté, és sorsával sok művész megihletőjévé. A Pokol második körében, egy soha véget nem érő szélvihar játékszereiként kerengő és közben a régi idők boldogságára visszaemlékező szerelmespárt Csajkovszkij részben Liszt, részben – tán meglepő módon – Wagner hatása alatt idézte meg. A szimfonikus költemény 1876 őszén épp Csajkovszkij bayreuthi látogatása idején készült el.

Szöveg: László Ferenc

2018

04.25.

2018. április 25. 19.30 / Pesti Vigadó

IFJÚ HEGEDŰVIRTUÓZOK

HUBAY / VERESS / JOACHIM

Liu / Hernán Benedí / Saluste-Bridoux / Keller

05.09.

2018. május 9. 19.30 / MŰPA

FEHÉR ÉJSZAKA LUCAS DEBARGUE-GAL

MUSZORGSZKIJ / PROKOFJEV / SOSZTAKOVICS

Debargue / Keller

05.19.

2018. május 19. / 20. 19.30 / Zeneakadémia

A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA

BACH / BARTÓK

Rost / Sebestyén / Keller

05.20.

concerto
BUDAPEST
zene szenvedéllyel

18/19

Bérletek áprilistól válthatók!

Steven **ISSERLIS** / Isabelle **FAUST**

Nikolaj **ZNAIDER** / RÁNKI Dezső

Arvid **ENEGARD** / PERÉNYI Miklós

VÁRJON Dénes / **ROST** Andrea

Boris **BEREZOVSKY**

KELLER András

A zene mindenkié

Szólított
Műzsidusok
SOROZAT A ZENÉK ARÓL

Sir Winston

2018

04.07.

2018. ÁPRILIS 7. SZOMBAT 22.00
Zeneakadémia

PREMIER II.

WOLF PÉTER

KLARINÉTVersenY

ősbemutató

Közreműködik:

Klennyán Csaba – klarinét

Vezényel:

RácZ Zoltán

A Concerto Budapest PREMIER sorozata, egy-egy koncert után 22.00 órai kezdéssel mutat be eddig soha nem hallott műveket. A kötetlen társasági eseménysorozat keretén belül kortárs zeneszerzők műveinek ősbemutatói szólnak meg. A PREMIER koncertek után egy kellemes beszélgetésen ismerheti meg a közönség alaposabban a művet és az alkotóját. Ahogy a sorozat első alkalmán, úgy ezúttal is a Liszt-, Kossuth- és Bartók-Pásztory-díjas RácZ Zoltán vezényel majd, a mű pedig, amelynek legelső koncerttermi megszólaltatására sor kerül, Wolf Péter *Klarinétversenye* lesz. A hetvenedik életévét 2017-ben ünneplő komponista a legtöbbszámára elsősorban alighanem filmek és tévéműsorok zeneszerzőjeként ismert, azonban munkássága ennél jóval szélesebb és változatosabb, amint erről a most ősbemutató gyanánt felhangzó *Klarinétverseny* is tanúságot tesz majd. A versenymű magán szólamát Klennyán Csaba játssza, aki játéknak érzékenységgel, szenvedélyességgel, hibátlan technikájával és összetéveszthetetlen zeneiségével hívja fel magára rendszeresen a közönség és a kritikusok figyelmét.

A koncert után Mona Dániel moderátor vezetésével közös beszélgetésre várjuk az érdeklődőket.

„Az utóbbi években elsősorban versenyműveket komponálok. A sor Baráti Kristóf kérésére egy hegedűversennyel indult, *Utazás* címmel (2010), amit rövidesen két zongoraverseny követett, mindkettőt Balog József mutatta be (2010). *Trombitaverseny*, majd újabb hegedűverseny, végül a ma esti koncerten felhangzó *Klarinétverseny*. Ezekkel és néhány szimfonikus zenekarra írt darabommal kerestem meg Keller Andrást. A *Klarinétverseny*t választotta, és magától értetődően a zenekar művészt, Klenyán Csabát ajánlotta. Mint a Concerto Budapest koncertjeinek állandó látogatója (bérleteink vannak) köszönettel fogadtam a lehetőséget, hogy a Concerto közönségének a Premier sorozatban bemutathatom művemet.

Klenyán Csabát sokszor hallottam, játéka minden alkalommal elbűvölt. Érzékeny művész, nyitott minden műfajra, hangszeréből gyönyörű hangokat csal elő. Reméltem, hogy egyszer összehoz minket a sors. (A sorsot ez alkalommal Keller Andrásnak hívták!) Klenyán kérésére néhol kicsi igazításokat végeztem a darabon és egy kadenciával bővítettem. Izgalommal várom a premiert, ahol az együtttest Rácz Zoltán fogja vezényelni. Őt már akkor csodáltam, mikor Rolla János hívására a Liszt Ferenc Kamarazenekarral Bartók *Zenéjét* játszottuk. Mostanában örömmel figyelem karmesteri tevékenységét. Szeretném, ha a közönség is átélné azt az élményt, ami nekem jutott a klarinétversenyyel való foglalkozás minden percében.”

Wolf Péter

2018

7 APRIL

9 APRIL

ROMANTIC EVENING WITH KHATIA BUNIATISHVILI

MOZART Overture to The Magic Flute, K.620

TCHAIKOVSKY Piano Concerto No. 1 in B-flat minor, Op.23

– *interval* –

TCHAIKOVSKY Romeo and Juliet – fantasia-overture

TCHAIKOVSKY Francesca da Rimini, Op.32

Featuring **Khatia Buniatishvili** piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor **András Keller**

The overture to Mozart's Magic Flute comes before the arrival on stage of the magic pianist Khatia Buniatishvili performing the solo part in Tchaikovsky's Piano Concerto in B minor. The Georgian musician has been a regular guest with Concerto Budapest since 2010, and about whom the equally distinguished Martha Argerich said that she was "impressed by Kathia's exceptional pianistic gift, natural musicality, imagination and ... brilliant virtuosity." The hugely popular Tchaikovsky concerto is followed in the second half by more works from Tchaikovsky: two medieval Italian tales and two tragic love affairs from world literature. The third, final composer version of the Romeo and Juliet overture fantasy adapted from the work by Shakespeare dates from 1880; although not a resounding success at the beginning, it was not long before the audience was sharing the enthusiasm (displayed right from the start) of the Russian Fives and Saint-Saëns. The other tragic love story, the romance and tragedy of Francesca da Rimini and Paolo Malatesta, which became famous from Dante's Divine Comedy, inspired Tchaikovsky to write his 'symphonic fantasy' in 1870 (notwithstanding the fact that the Russian composer lived his own life as one single tragic suffering).

LATE NIGHT PREMIERE WITH PÉTER WOLF

PÉTER WOLF Clarinet Concerto – Premiere

Featuring **Csaba Klenyán** clarinet

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor **Zoltán Rácz**

An evening concert followed by a late evening recital: this is the challenge undertaken by Concerto Budapest when – following their joint appearance with Khatia Buniatishvili – they also undertake another premiere of a new Hungarian composition. Just as was the case in the first concert in the series, here, too, it is Liszt, Kossuth and Bartók-Pásztory Prize winner Zoltán Rácz who conducts Péter Wolf's Clarinet Concerto. The artist celebrating his 70th birthday in 2017 is best known as the composer of music for films and TV programmes, although his career is far broader and more diverse than this, as the premiere of the Clarinet Concerto will make perfectly clear. The principal part is taken by Csaba Klenyán, this excellent, multifaceted musician with a healthy sense of humour, who a few years ago characterized himself and his instrumental performance in the following wry manner: "Don't resign oneself; shake oneself up! Like a bottle of medicine. (...) I always forget that I am who I am. But a clarinetist, the shell of the concert hall." And this programme will certainly reflect an ironic comment of Klenyán: "Hungarian music. Presented on a sweetly plaintive instrument."

**Concerto
BUDAPEST**
zene szenvedéllyel

www.concertobudapest.hu

ORIGO

